

Bydgoszcz, lipca 2017 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WNK.IV.4131.103.2017.KB

**Pani
Teresa Kujawa
Przewodnicząca Rady Miejskiej
w Mogilnie**

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE NR /2017

Działając na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446 ze zm.),

stwierdzam nieważność

uchwały nr XXXII/360/17 Rady Miejskiej w Mogilnie z dnia 21 czerwca 2017 r. w sprawie zmiany nazwy ulicy 22 Stycznia położonej w miejscowości Mogilno.

Uzasadnienie

W dniu 21 czerwca 2017 r. Rada Miejska w Mogilnie, działając na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy o samorządzie gminnym oraz art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 744) – zwanej dalej ustawą – podjęła uchwałę w sprawie zmiany nazwy ulicy 22 Stycznia położonej w miejscowości Mogilno.

Badana uchwała wpłynęła do organu nadzoru w dniu 28 czerwca 2017 r.

Zawiadomieniem z dnia 13 lipca 2017 r. (sygn.: WNK.IV.4131.103.2017.KB) organ nadzoru wszczął postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności przedmiotowej uchwały, wskazując, że zawiera ona uregulowania sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa. Przewodnicząca Rady Miejskiej w Mogilnie w piśmie z dnia 19 lipca 2017 r. (znak: WAD.007.5.2017) poinformowała, że Rada Miejska w Mogilnie nie uznaje zasadności zarzutów podniesionych w wyżej wymienionym zawiadomieniu. Zgodnie z wyjaśnieniami Przewodniczącej Rady, Rada Miejska w Mogilnie podejmując kwestionowaną uchwałę kierowała się tym, że nie można jednoznacznie stwierdzić skąd pochodziła nazwa 22 Stycznia, ponieważ nie udało się odnaleźć pierwotnej uchwały nadającej tę nazwę. Zdaniem Rady Miejskiej w Mogilnie nie można wyeliminować z przestrzeni publicznej daty 22 stycznia, która jest symbolem zrywu narodowo-wyzwoleńczego przeciwko rosyjskiemu zaborcy. Rada sprzeciwia się także stanowisku, że data sama w sobie, bez określenia roku, może symbolizować komunizm. Zgodnie z wyjaśnieniami, intencją Rady nie było obejście obowiązującego porządku prawnego i niezastosowanie się do przepisów ustawy, tylko doprecyzowanie, które wydarzenie z 22 stycznia w opinii Rady zasługuje na upamiętnienie.

Do pisma Przewodniczącej Rady załączona została petycja mieszkańców ul. 22 Stycznia w Mogilnie o pozostawienie nazwy ulicy w niezmienionej formie.

Po dokonaniu analizy argumentów przedstawionych w piśmie Przewodniczącej Rady Miejskiej w Mogilnie z dnia 19 lipca 2017 r., organ nadzoru podtrzymuje swoje wcześniejsze stanowisko wyrażone w zawiadomieniu o wszczęciu postępowania nadzorczego.

Należy stwierdzić, że Rada Miejska w Mogilnie powołując się na przepis art. 6 ust. 1 ustawy „zmieniła” aktualnie istniejącą nazwę ulicy „22 Stycznia” na nazwę „22 Stycznia”. W załączonym do uchwały uzasadnieniu, Rada stwierdziła, że „*dzień 22 stycznia 1945 r. to data wkroczenia Armii Czerwonej do Mogilna. Jednak nie z tym wydarzeniem chcemy wiązać nazwę ulicy. Ma ona upamiętniać bohaterską postawę polskich patriotów uczestniczących w zrywie niepodległościowym z dnia 22 stycznia 1863 r. Dla uniknięcia kojarzenia daty 22 stycznia z wkroczeniem wojsk Armii Radzieckiej do Mogilna podjęto niniejszą uchwałę celem wskazania jakie wydarzenie upamiętnia obowiązująca nazwa ulicy*”. Podkreślono, iż na ziemi mogileńskiej od lat czci się pamięć powstańców styczniowych oddając im hołd przy pomniku bohaterów walk o wolność ziemi mogileńskiej, poprzez organizowanie tematycznych konkursów oraz sesji popularno-naukowych. Z tego też powodu zaproponowano „zmianę” nazwy ulicy „22 Stycznia” na nazwę „22 Stycznia”.

Organ nadzoru wyraża wątpliwość, czy działania podjęte przez Radę Miejską w Mogilnie, zgodne są z intencją ustawodawcy, wyrażoną w ustawie z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

Jak wskazano w piśmie Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 6 czerwca 2017 r. (znak: WNK.IV.4130.1.34.2017.BA) skierowanym do przewodniczących rad gmin, powiatów i sejmiku województwa kujawsko-pomorskiego, jako nazewnictwo propagujące komunizm uznaje się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989. W kontekście przepisu art. 1 ust. 2 ustawy niezbędne jest doprowadzenie do wyeliminowania z przestrzeni publicznej istniejącego jeszcze nazewnictwa mającego swoje źródło bądź odniesienia do schyłkowego okresu II wojny światowej oraz następującego bezpośrednio po nim, związanego z ustanawianiem i utrwalaniem fundamentów ustroju totalitarnego w Polsce i unicestwieniem dążeń niepodległościowych przy wydatnym wsparciu Armii Czerwonej. Przykładem takiego nazewnictwa są daty „styczniowo-lutowe” upamiętniające wkroczenie wojsk sowieckich na tereny obecnego województwa kujawsko-pomorskiego.

W dniu 22 stycznia 1945 r. wojska sowieckie wkroczyły do Mogilna – od tej chwili rozpoczęła się utajona okupacja bolszewicka. Nazwa ulicy 22 Stycznia posiada zatem symbolikę związaną z propagowaniem komunizmu i jako taka podlega zmianie, zgodnie z dyspozycją art. 1 ustawy. W ocenie organu nadzoru, pozostawienie dotychczasowej nazwy ulicy, bez dodania elementów wskazujących na konkretne wydarzenie historyczne (powstanie styczniowe 1863 r.), należy uznać za zmianę pozorną, stanowiącą jedynie próbę obejścia normy art. 1 ustawy. W powszechnym bowiem odbiorze występująca samodzielnie w nazwie ulicy data „22 Stycznia” posiada utrwalone konotacje z nazewnictwem komunistycznym.

Pomimo braku pierwotnej uchwały o nadaniu ulicy nazwy 22 Stycznia, Rada Miejska w Mogilnie uzasadniając aktualną uchwałę słusznie wskazała, iż miała ona na celu upamiętnienie wkroczenia Armii Czerwonej do Mogilna. Przyjęto tym samym, że istnieje przesłanka zobowiązująca do zmiany tej nazwy na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy, który został przywołany w podstawie prawnej uchwały. Nazwa ta figuruje również w wykazie nazw ulic,

skwerów i placów sporządzonym przez IPN, które podlegają dekomunizacji w świetle ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r.

W opinii organu nadzoru, interpretacja ta jest zasadna, a decyzja o powtórnym nadaniu ulicy nazwy 22 Stycznia, czyni uzasadnienie sporządzone do uchwały wewnętrznie sprzecznym. Stąd wniosek, iż takie działanie determinowane jest po prostu chęcią zachowania dotychczasowej nazwy bez żadnych zmian, do czego dopasowana została argumentacja organu stanowiącego. Nie można w tej sytuacji stwierdzić, że w uchwale nr XXXII/360/17 z dnia 21 czerwca 2017 r. Rada Miejska w Mogilnie dokonała zmiany nazwy ulicy, i że odtąd nazwa ta kojarzy się wyłącznie z wybuchem Powstania Styczniowego w Królestwie Polskim.

Należy zauważyć, że w analizowanym przypadku nie mamy w ogóle do czynienia ze zmianą nazwy. Zgodnie bowiem z definicją zawartą w Uniwersalnym Słowniku języka polskiego pod redakcją prof. Stanisława Dubisza (Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003 r., tom 5, str. 709), zmiana to: 1. „fakt, że ktoś staje się innym, coś staje się inne niż dotychczas”, to również 2. „zastąpienie czegoś czymś, wymiana czegoś na coś”. W tym przypadku nazwa ulicy nie zmieniła się, nie została zastąpiona inną nazwą.

Powyższe znajduje również potwierdzenie w treści petycji mieszkańców Mogilna skierowanej do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego, w której postuluje się o „pozostawienie nazwy ulicy 22 Stycznia w niezmienionej formie”.

W ocenie organu nadzoru, w przedstawionych okolicznościach sprawy uprawniony jest wniosek, iż skoro de facto pozostała ta sama nazwa ulicy, to zmiana nie została w ogóle dokonana, pomimo formalnego podjęcia uchwały w tej sprawie. Pozwala to na postawienie tezy, że intencją Rady było obejście obowiązującego porządku prawnego i niezastosowanie się do dyspozycji art. 6 ust. 1 ustawy. Podkreślić w tym miejscu trzeba, iż rolą organu stanowiącego gminy, jak i organu nadzoru, jest stosowanie się do norm powszechnie obowiązującego prawa, ponieważ są nimi bezwzględnie związane. Uwagi na temat zasadności wprowadzanych rozwiązań prawnych mogą być podnoszone w procesie legislacyjnym. Przepisy, które weszły w życie muszą być przestrzegane, bez względu na pojawiające się kontrowersje, nastawienie, światopogląd, czy też utożsamianie się z nimi (por. rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr PN.4131.60.2017 z dnia 22 marca 2017 r., Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2017 r., poz. 1263).

Również argumenty ekonomiczne nie powinny stanowić podstawy do podejmowania takich pozornych działań. Należy bowiem zauważyć, że stosownie do dyspozycji art. 5 ustawy, pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat. Nadto zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy, nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Biorąc powyższe pod uwagę, należało orzec jak w sentencji.

Rozstrzygnięcie nadzorcze jest ostateczne.

Na niniejsze rozstrzygnięcie przysługuje prawo wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy (ul. Jana Kazimierza 5, 85-035 Bydgoszcz) w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia – za pośrednictwem Wojewody Kujawsko-Pomorskiego.